

44 Зорлық-зомбылық қылмыстылығының және бұзақылықтың алдын алу

1. Криминологиялық алдын алу бағыттары

Зорлық-зомбылық қылмыстылығының және бұзақылықтың алдын алу жалпыадами құндылықтарды, қоғамда адамгершілік туралы түсініктерді ізгілендіру, әлеуметтік әділеттілік қағидаларын жүзеге асырумен байланысты еліміздегі әлеуметтік-экономикалық және саяси сипаттағы қайта құруларға тәуелді болады. Аталған жалпыәлеуметтік міндеттерді жүзеге асыру зорлық-зомбылық қылмыстылығымен және бұзақылықпен тиімді күресудің алғышарттарын қалыптастырады.

Зорлық-зомбылық қылмыстылығы және бұзақылықтың алдын алудағы арнайы-криминологиялық шаралардың негізгі бағыттары

Ішімдікке салыну және нашақорлықпен табанды және жүйелі күрес жүргізу

Тұрмыстық жанжалдан басталған және қылмыстық әрекетке ұштасып кетуі мүмкін құқық бұзушылықтардың алдын дер кезінде алу

Қоғамдық орындарда тәртіпті сақтаудың тиімді жолдарын қамтамасыз ету

Ұлтаралық және әлеуметтік топтар арасындағы шиеленістерді тұтандырушы әрекеттермен күресті күшейту

Рецидивисттер мен кәсіби қылмыскерлердің
кәмелетке толмағандар мен жастарға криминогенді
ықпал етуін жолын кесу

Жастардың қоғамға қауіпті топтарын анықтау және
олардың алдын алу бойынша әрекеттерді белсендіре
түсу

Виктимділік дәрежесі жоғары тұлғалармен алдын алу
жұмыстарын дер кезінде жүргізіп отыру

Суық және атылатын қару-жарақтарды заңсыз
дайындау, өткізу, сақтау және алып жүру
фактілерімен күресуді белсендірек жүргізу

Жауаптылықты жіктеу және даралау негіздеріне
сәйкес зорлық-зомбылық және бұзақылық қылмыстары
үшін әділетті жауапкершілікті қамтамасыз ету

Қатыгездік және зорлық-зомбылық көріністерімен
бұқаралық ақпарат құралдарының көмегі арқылы
ымырасыз күрес жүргізу.

2. Алдын алу шараларының жүйесі

Зорлық-зомбылық қылмыстары және бұзақылықпен күресу шаралары жүйесінде жалпы, топтық және жеке алдын алу шаралары қарастырылады. Бұл арада алдын алу сипатындағы шаралар ұйымдастырушылық және функционалдық болып бөлінеді

Ұйымдастырушылық шаралар - алдын алу қызметін ұйымдастырумен байланысты шаралар

Аумақтағы зорлық-зомбылық қылмыстылығының және бұзақылықтың деңгейі, құрылымы және динамикасын зерттеу және талдау

Криминологиялық жоспарлау

Жекелеген аумақтар мен объектілерде алдын алу шараларын жүргізу

Функционалдық шаралар - алдын алу қызметін тікелей жүзеге асырумен байланысты шаралар. Оларға алдын алу мақсатындағы бақылау мен тиісті микроортадағы ықпал ету шаралары жатады

Жеке адамға және қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстардың жиі жасалатын орындарын жүйелі түрде бақылауда ұстау

Қылмыстылық деңгейі жоғары орындарда полиция қызметкерлерінің шоғырлануын қамтамасыз ету

Арнайы алдын алу рейдтерін, тексерулерін жүзеге асыру

Заңсыз айналымдағы қару-жарақты анықтау және алуға бағытталған шараларды жүзеге асыру

3. Жауап қадамдарының нысандары

Алдын алу шараларын жүзеге асыру кезінде жауап қадамдардың нысаны нақты мән-жайларға сәйкес таңдап алынады

Эпизодты жауап қадамдары

Шиеленісті жағдай ауық-ауық көрініс беретін болса және оларды жеңіл-желпі жолдармен шешу мүмкін болған кезде қолданылады

Учаскелік полиция немесе қоғамдық ұйым өкілі жүзеге асырады

Ықпал ету шаралары ретінде кеңес беру, сұқбаттасу, қажетті көмек көрсету, қоршаған ортадағы келеңсіз факторларды жою тәсілдерін қолдануға болады

Созылмалы жауап қадамдары

Шиеленісті жағдай ұзақ уақытқа созылып, нашарлай түскенде қолданылады

Ықпал ету шарасы ретінде полициядағы сұқбаттасу, ұжым арасында не мекен-жайы бойынша талқыға салу, әрекет зардаптарын түсіндіру және т. б. қолдануға болады

Шұғыл жауап қадамдары

Шиеленісті жағдайдың бірден асқынып кеткен - қайталанып отырған кикілжің, дау-дамай, жанжал, қорқыту және т.б. - кезінде жүзеге асырылады

Осы жағдайда келесі құқықтық мәжбүрлеу шаралары қолданыла алады: ата-аналық құқығынан айыру; психиатриялық емханада мәжбүрлеп емдеу; әрекет қабілеттілігін шектеу; қылмыстық немесе әкімшілік жауаптылыққа тарту.

Төтенше жауап қадамдары

Құқық бұзушының агрессивті мінез-құлқы кезінде қажет етіледі. Ол тікелей бұзақылық әрекеттері, төбелес, күш қолдану кезінде қолданылады. Ішкі істер органдары атқарады

Жауапты қадамдар азаматтарды қорғау, құқық бұзушының қарсылығын басу, қаруларын алып қою, оларды ұстау және т. б. әрекеттерді қамтиды

Содан соң аталған тұлғаларды қылмыстық немесе әкімшілік жауаптылыққа тарту мәселесі қарастырылады